

Suomen perustuslaissa määrätään yhdenvertaisuudesta ja oikeudesta elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen. Tähän voidaan tulkita kuuluvaksi oikeus päättää kehostaan sekä sinne laitettavista lääkeaineista.

Ennen Tartuntatautilain (1227/2016) voimaantuloa sosiaali- tai terveysalalle kouluttautuneet eivät ole tienneet, että joutuvat mahdollisesti luopumaan näistä oikeuksista, eivätkä siten ole osanneet tehdä informoituja päätöksiä koulutusvalintansa suhteen.

Mikäli erittäin painava kansanterveydellinen etu sitä vaatisi, voisi ajatella, että perustuslaillisten oikeuksien rajoittaminen olisi perusteltua. Influenssarokottautumisvelvoite ei ole tällainen kansanterveydellinen etu muun muassa siitä syystä, että sen teho on vaillinainen, se ei välttämättä vastaa juuri lainkaan liikkeellä olevaa viruskantaa, eikä sen turvin siten voida saavuttaa sellaista laumasuojaa kuin esimerkiksi tuhka- tai vesirokkorokotusten kohdalla on mahdollista. Kymmeniä kertoja toistuvan vuosittaisen rokottautumisen seurauksia ja riskiä terveydelle ei myöskään ole Suomessa ja suomalaisella geeniperimällä tutkittu.

Tartuntatautilain 48 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 13/2016 vp) todetaan, että vakaville seuraamuksille alttiuden arviointi tapahtuisi lääketieteellisillä perusteilla. Arvioinnista ei ole kuitenkaan lääkäreitä sitovaa kriteeristöä, minkä vuoksi sellaisiakin sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteitä, joissa ei ensisijaisesti hoideta tartuntatautien vakaville seurauksille alttiita henkilöitä, mutta joissa heitä kuitenkin voi asioida, on listattu rokottautumisvelvoitteen piiriin, esimerkkinä sosiaalihuollon päihdepalvelut.

Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi tartuntatautilain 3 ja 48 §:n muuttamisesta puuttuu siirtymäsäännös, jonka turvin ennen maaliskuuta 2018 alalle kouluttautuneet voisivat jatkaa tehtävissään ilman vuosittaista influenssarokotusta. Esityksestä myös puuttuu kriteeristö, jonka mukaan tehdään arvio niistä toimipisteistä ja tehtävistä, joissa rokottautumisvelvoitetta vaaditaan (esim. kuinka suuri osa toimipisteen asiakkaista / potilaista täytyy olla altis vakaville seuraamuksille, jotta rokotevelvoitetta voidaan soveltaa).

Pia Pulkkinen

Sosiaalityöntekijä, YTM